1846. Nº. 16.

LEYDSCHE COURANT

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt Zaturdag avond uit.

VRIJDAG, 6 FEBRUARIJ.

De Prijs der Courant is ƒ 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 5 Februarij.

Staat, aanwijzende het aantal Reizigers, benevens de Opbrengsten, gedurende de maand Januarij 1846, op den Hollandschen IJzeren Spoorweg.

Vertrek van	Aantal Reizigers.	Opbrengsten van Reizigers en Goederen.
Amsterdam	10,375	ƒ 13,418.66½
Haarlem	6,285	- 4,301.60
Leyden	5,555	- 4,120.29
's Gravenhage	8,012	- 11,172.99
Halfweg	202	- 65.37
De Vogelenzang	264	- 142.65
De Hillegommenbeek	81	- 39.80
Veenenburg	441	- 270.15
De Piet-Gijzenbrug	360	- 240.48
Warmond	230	- 151.10
Voorschoten	357	- 186.25
Nieuw Oost-Einde	82	- 74.15
Vervoer van Rijt., Paard., Slagtvee, enz.	—	- 435.80
Totaal	32,244	ƒ 34,619.29½

— Omtrent den toestand der rivieren wordt uit Nijmegen van den 3den gemeld, dat de straatweg op Kleef op eenige punten overstroomd was onder anderen van den Ooyschen-dijk, nabij de stad, tot aan Ubbergen, zoo dat dezelve niet te passeren was. De rivier was steeds wassende, en stond 6 El 45 Duim.

Bij Almelo is het water tot eene nooit gekende hoogte geklommen, en zijn vele landerijen en het lage gedeelte der stad overstroomd. — De grindweg van Goor naar Zutphen is in de gemeente Markelo doorgebroken, zoodat de weg van laatstgenoemde plaats naar Zutphen overstroomd en de passage gestremd was.

Inzonderheid uit Noord-Braband luiden de berigten omtrent de overstroomingen zeer treurig, — Den 2den dezer stonden niet alleen de omstreken van 's Hertogenbosch en de grooten wegen, maar ook die stad zelve geheel blank, zoodat bijna alle straten niet dan op wagens toegankelijk waren.

Ook in Duitschland zijn de rivieren op vele plaatsen buiten hare oevers getreden. Onder anderen hebben aan de monden van de Elbe en Wezer, in Hanover, Keur-Hessen, enz., belangrijke overstroomingen plaats. — De loop der posten is in verscheidene streken gestremd.

Den 2den dezer was het water van den Rhijn te Keulen en te Dusseldorp iets gedaald.

— In den *Stoompost* leest men het volgende:

Gelijk wij uit goede bronnen vernemen, moet de concessie voor den aanleg en de exploitatie van eenen ijzeren spoorweg van Maastricht naar Aken bereids in het afgeloopen jaar voorloopig toegezegd, op het punt zijn van geteekend te worden, in verband met de te sluiten overeenkomst wegens den tijdelijken afstand der kolenmijnen van Kerkraede, krachtens de bepalingen van de wet van Junij 1845.

Ook de onderhandelingen met de onderneming, die zich voor den aanleg van den Zeeuwsch-Limburgschen spoorweg heeft opgedaan (Middelburg-Maastricht) zijn zoo verre gevorderd, dat evenzeer de definitive concessie daarvoor eerstdaags mag worden te gemoet gezien.

— Sommige dagbladen hebben vermeld, dat aan eene societeit te Nijmegen gevestigd, concessie zou zijn verleend, tot aanleg van eenen spoorweg van Arnhem, Nijmegen en Grave naar Uden of Vegchel, aansluitende aan den Zeeuwsch-Limburgschen spoorweg hiervoren genoemd. Wij zijn echter onderrigt dat dit nog het geval niet is, doch dat de concessie is toegezegd geworden, en de voorwaarden waarop zulks zal kunnen geschieden, op het oogenblik nog een onderwerp van overweging bij de daarbij betrokken departementen van algemeen bestuur uitmaken.

'S GRAVENHAGE, 4 Februarij.

De Staatsraad-Gouverneur der Provincie Zuid-Holland heeft ter kennisse van de belanghebbenden gebragt, dat op den Huize Hanenburg, nabij 's Gravenhage, vijf hengsten uit de Koninklijke stoeterij te Borculo zijn gestationeerd, terwijl op den 15den Maart 1846 nog twee hengsten binnen de Gemeente Sassenheim zullen worden aangebragt, en dat men derhalve dagelijks, de zon- en feestdagen uitgezonderd, de merrien aldaar ten dekking zal kunnen aanbieden, doch zich vooraf bij het stedelijk of plaatselijk bestuur zal moeten vervoegen, ter bekoming van het certificaat, voorschreven bij art. 856 van het bij besluit van den 2den Junij 1826 goedgekeurde Reglement voor de voormalige Rijks stoeterijen, en zulks ten bewijze, dat de merrien behooren aan diegenen, door wie zij ter dekking worden aangeboden; zullende daarvan door het stedelijk en plaatselijk bestuur aanteekening worden gehouden op eene daartoe bestemde lijst.

— Overmorgen Vrijdag ten 2 ure komt de Tweede Kamer der Staten-Generaal weder bijeen. Reeds dien dag zullen er wets-ontwerpen aan de Kamer worden aangeboden, onder anderen een tot bekrachtiging van de tegen België genomen represaille-maatregelen en een aantal voordragten tot vaststelling van het eerste boek van het Wetboek van Strafregt.

5 Februarij.

Het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland, Tweede Kamer, heeft, bij deszelfs arrest van heden, de personen van J. de Laf, C. van Staay en H. Hendriksen, ook genaamd Janssen, schuldig verklaard, de twee eersten, aan diefstal bij nacht door meer dan één persoon in een onbewoond gebouw, en de laatste aan medepligtigheid aan dien diefstal. Die diefstal is gepleegd in de fabrijk van de Heeren Weiland en de Fremery, Zoutzieders te Leyden, bij wie de eerste en tweede beschuldigde voor toen in dienst waren. Het Hof heeft de drie schuldigverklaarden veroordeeld tot te pronkstelling gedurende een half uur, welke straf te Leyden zal moeten worden voltrokken, en wijders tot confinement de twee eersten, voor den tijd van 5 jaren, en den laatste, voor den tijd van 7 jaren en allen in de kosten.

DELFT, 3 Februarij.

Laatstleden Zaturdag avond ten 10½ ure verzamelden zich alhier in het koffijhuis Casino eenige studenten van de Koninklijke Akademie, met het voornemen een Charivari aan onderscheidene aanzienlijke lieden te geven en, zoo men zegt, er ook de glazen in te werpen. Op het oogenblik dat men dit plan ten uitvoer begon te leggen, trad de Commissaris van Politie, Mr. Tegel, daarvan bij tijds onderrigt, met zijn onderhebbenden, gesterkt door een militair piket, tusschen beide, en nam 4 hunner in bewaring, ten gevolge waarvan de overigen geen lust meer gevoelden hun plan verder te volvoeren.

— In den morgen van den 1sten dezer, is de Noordkade van de Noordpolder van Delfgaauw, met de daarnevens gelegen dijk van den drooggemaakten polder Biesland, doorgebroken, waardoor de veenplas van eerstgenoemden polder zich in Biesland heeft ontlast; de schade is belangrijk, eventwel is er geen vee bij omgekomen; te meer is deze ramp te betreuren, daar in Maart 1844 eene dergelijke doorbraak heeft plaats gehad.

ROTTERDAM, 3 Februarij.

Het Schilderkundig Genootschap alhier heeft ter uitbreiding der beeldende kunsten eene prijsstof uitgeschreven in het vak der beeldhouwkunst, bestaande in een beeldje (statuette) van Joost van den Vondel; de uitgeloofde prijs bestaat in eene gouden medaille ter waarde van ƒ 100. De kunstwerken zullen vóór 15 Junij bezorgd moeten worden aan het locaal der Tentoonstelling in het voormalig Gemeenlandshuis van Schieland.

AMSTERDAM, 4 Februarij.

In de Raadsvergadering van heden is tot Buitengewoon Hoogleeraar in de Geregtelijke Geneeskunde en Pathologie verkozen, de Heer J. van Geuns, Med. Doct. alhier, Lid van de Eerste Klasse van het Kon. Nederl. Instituut van Wetenschappen, enz.

— In het laatst uitgekomen nommer der Boekzaal enz. wordt een berigt gevonden van den Wel-Eerwaarden Heer C. van Schaik, Predikant te Dwingelo, waarin hij kennis geeft dat het den Koning behaagd heeft, op zijn verzoek, ten behoeve der Hervormde ingezetenen van het Hollandsche Veld, in Drenthe, uit Hoogstdeszelfs bijzondere fondsen ƒ 500 te verleenen. Dit Hollandsche Veld bevat eene bevolking van ruim 2000 zielen, die voor het meerendeel in diepe onkunde en de uiterste zedeloosheid voortleven, zoodat men hen de Heidenen van Nederland noemen kan. Sedert lang is de wensch geuit om aldaar eene kerk en pastorij te hebben; de Regering des Lands en die der Provincie hebben op eene loffelijke wijze voor de vestiging van scholen zorg

gedragen; maar nog altijd blijft veel te wenschen over; de grootste bezwaren zijn nog niet opgeheven, men heeft er geene fondsen. Eene som van ongeveer *f* 12,000 is ter bereiking van het gewigtig doel noodig. De Heer van Schaik zal, ter bevordering van het heil dezer diep gezonken bevolking, een tweetal leerredenen, à *f* 1, uitgeven. De meeste leden van het Koninklijk Huis, het Ministerie van de Hervormde Eeredienst, en andere aanzienlijken des Lands, hebben deze onderneming reeds met inteekening ondersteund. Het artikel wordt besloten met eene beleefde, maar dringende uitnoodiging, aan allen wie het heil des menschdoms ter harte gaat, om deze voorbeelden te volgen. »En dat (zegt de Heer van Schaik) doe ik vooral u, medebroeders in de Heilige Bediening, zoowel als u, Heeren Boekhandelaars! Gij kunt hier zeer veel goeds verrigten. Ei! biedt mij hierin de hand. Zij, voor wie ik uwe hulp inroep zijn met ons kinderen van éénen Vader. — De inteekening staat alom open tot 15 April eerstkomende."

DEN HELDER, 31 Januarij.

Bij hernieuwing en stelliger verzekert men thans eene ophanden zijnde oprigting eener Artillerie voor het Zeewezen, en ofschoon de Officieren der Marine veel tegen zoodanig eene organisatie schijnen te hebben, kan men evenwel veilig aannemen, dat de oprigting van zulk een corps ruimschoots zijne goede zijde zou hebben en veel nut aanbrengen. Wat nu de indeeling en organisatie er van betreft, is het moeijelijk hierover iets bepaalds te zeggen, of in bijzonderheden te treden, uithoofde der daaromtrent uiteenloopende geruchten.

— Ook hier — zoo als elders reeds geschied is, — wordt eene verloting van handwerken en andere voorwerpen tot stand gebragt, ten einde de hulp en ondersteuning behoevenden dezer gemeente, met de opbrengst dier verloting te gemoet te komen.

— Naar men vernoemt, zal er spoedig eene leening alhier geopend worden ter bestrijding van de kosten voor den aanbouw eener militaire kazerne. Ook zegt men, dat de Spoorweg van den Helder op Haarlem is toegestaan, in verband met den Hollandschen en Rhijnspoorweg, — en dat men zich verheugen mag in het bezit te zullen komen van eene suikerraffinaderij.

UTRECHT, 3 Februarij.

Z. M. de Koning heeft aan de Vrouwenvereeniging tot bevordering van Werkzaamheid alhier, eene gift doen toekomen van *f* 75, en H. M. de Koningin *f* 50.

— Het Armen-Concert H. Zaturdag gehouden, heeft bruto *f* 780, zuiver *f* 430 opgebragt.

WAGENINGEN, 3 Februarij.

Een treurig ongeval heeft deze stad met smart en rouw vervuld. Eergisteren gingen 6 personen, vergezeld van een schippersknecht, des namiddags in eene zeilschuit even buiten de stad, om over de verdronken uiterwaarden zich naar den Rhijn te begeven; nog niet aan de rivier gekomen, sloeg de schuit, die waarschijnlijk op een' Boom stootte, om, en 4 der zich daarin bevindende personen vonden hun graf in het water. De schipperknecht werd slechts met nog één der zamenden gered, welke laatste, naar men zegt, nog niet bij zijne kennis terug is gekomen. Onder de verdronkenen bevindt zich een geacht ingezeten der stad, even 26 jaren oud, eene weduwe van even 26 jaren, in eenen zwangeren toestand, met 2 kinderen nalatende. De 3 anderen zijn ongehuwd, onder die bevinden zich 2 zeelieden, van welke één zich herwaarts had begeven, om het meisje te bezoeken aan hetwelke hij verloofd was.

ASSEN, 2 Februarij.

Wij kunnen aan onze lezers mededeelen, dat de graafwerken aan de verschillende kanalen op de daartoe geschikte veldgronden onder de gemeenten Roden, Norg, Beilen, Hoogeveen en Dalen, door de Heeren Balkema en Comp. met veel kracht doorgezet worden, zoodat aan een getal van 700 à 1000 arbeiders, meer of minder, naarmate het weder en de stand van het water zulks toelaten, aanhoudend werk verschaft wordt. — De in de twee laatste weken betaalde arbeidsloonen hebben bedragen: Zaturdag den 24sten eene som van *f* 2,555 en Zaturdag den 31sten eene som van *f* 2,715.

's HERTOGENBOSCH, 2 Februarij.

Dezer dagen heeft de aanbesteding plaats gehad van een gebouw voor de Lieve-Vrouwe Broederschap alhier; het is voor *f* 11,200 aangenomen, door den aannemer W. Kennis, onvermiderd de afbraak van het oude gebouw.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NIEUW-ZEELAND.

In ons nommer van 30 Januarij maakten wij melding van een gevecht, dat de Engelschen en Franschen weder tegen de inboorlingen geleverd hadden en waarin de eersten groot verlies hadden geleden. Nadere berigten melden, dat de gevangenen die in handen der overwinnaars gevallen waren, op het gruwelijkst werden mishandeld. Onder anderen hebben zij eenen Luitenant van de Hazard, oudsten zoon van den Bisschop van Exeter, na hem vreeselijk te hebben verminkt, opgegeten; hetzelfde lot wachtte de andere gevangenen.

VEREENIGDE STATEN.

De staat Illinois is in de laatste 5 jaren ontzettend in bevolking toegenomen; in 1840 bevatte die nog slechts 200,000 zielen, en in 1845, 700,000.

— Volgens eene statistiek betreffende het vervaardigen van wol in de Vereenigde Staten blijkt, dat het getal katoenfabrieken in den staat Maine is 28, in New-Hampshire 58, in Messachussets 141; in Vermont 76, in Rhode-Island 20, in Connecticut 123, in New-York 326, in New-Jersey 10, in Pennsylvanie 101, in Delaware 4, in Maryland 16, in Virginië 18, in Ohio 30, in Kentucky 9, in Indiana 6; in Michigan 6 (kleine), in Illinois 6, in Wisconsin 7, in Missouri 3; in Jowa 2; in Noord-Carolina 4, in Zuid-Carolina 1, in Georgie 3, in Tennessee 2, in het geheel dethalve 1,042.

ARGENTYNSCHE REPUBLIEK.

De Dictator Rosas heeft op de Plata-rivier eenen zwaren nederlaag van de vereenigde Fransche en Engelsche zeemagt geleden, die zich van de batterijen aan de Parana en van de sterkte van Corrientes en ruim 60 vaartuigen met koopwaren op de rivier heeft meester gemaakt. Aan de zijde van Rosas zijn 1000 man buiten gevecht gesteld; de Franschen zouden 18 dooden en 70 gekwetsten, de Engelschen 10 dooden en 25 gekwetsten tellen. De *Courier du Brésil* acht deze overwinning zeer belangrijk, daar zij bewijst hoe weinig Rosas tegen de Europesche magten is opgewassen, en hoopt dat het groote werk van beschaving en vooruitgang dezer landstreek van Zuid-Amerika, die zoo veel gelegenheid voor uitgebreiden handel oplevert, het ernstig streven der eensgezinde pogingen der Europesche mogendheden zal uitmaken.

SPANJE.

MADRID, 26 Januarij.

In de zitting van de Cortes van heden heeft de Minister van Financiën Mon, tot genoegen ter vergadering verklaard, dat het geheel Ministerie over al de aanhangige vraagstukken eenparig dacht. Hieromtrent was twijfel gerezen en men had uit dien hoofde de aanstaande ontbinding van het Ministerie reeds voorspeld. — Daarna heeft de eerste Minister Narvaez verklaard, dat het kabinet geheel eenstemmig dacht omtrent het huwelijk der Koningin; dat het aan haar de geheele vrijheid van keuze liet, wanneer zij zich tot het huwelijk genegen zou verklaren; dat verder alle geruchten omtrent de voorkeur, die den eenen pretendent boven den ander zou te beurt vallen, van allen grond ontbloot waren, omdat H. M. nog van geen huwelijk gerept had; en dat hij dus verzocht, dat het adres, hetwelk eenige leden der Cortes, aan H. M. over een aanstaand huwelijk voornemens waren te zenden, als ten eenenmale ongepast en onkiesch, mogt achterwege blijven.

ZWITSERLAND.

LAUSANNE, 29 Januarij.

Een bijzondere brief van deze plaats berigt, dat de overheid van het kanton Waadland voortgaat, om ten aanzien van het stuk den Godsdienst de meeste verwarring en aanstoot te bevorderen. Zoo als reeds gemeld is, had zij een paar honderd Predikanten genoodzaakt hunne bediening neder te leggen, en in hunne plaats stelt zij nu zulken aan, die te voren om hun ergerlijk leven reeds waren afgezet, geene genoegzame kundigheden bezitten, en door de weldenkenden veracht worden. Het gemeen is op de hand der Regering; het kan ongestraft de gegoede klasse beleedigen, hunne godsdienstoefeningen zelfs in bijzondere woningen storen, en die er aan deel nemen mishandelen; zelfs heeft de Regering laten afkondigen, dat alle bijzondere godsdienstoefening in de huizen op zware straffen verboden is. — De Engelsche gezant, de Heer Morier, heeft daarom klagten bij de Opperste Regering van ons land ingediend, omdat zijne landgenooten ook beleedigingen van het gemeen moesten ondergaan.

BERN, 1 Februarij.

De revolutionnaire beweging neemt hier nog toe. Overal houden de voorstanders der herziening vergaderingen, ten einde zich te organiseren, oproepingen aan het volk te doen, enz. Reeds moeten, volgens de *Allg. Schw. Z.* en de *Volksz.* in het ambt Aarberg vrijheidsboomen opgerigt en het volk zelfs hier en daar tot gewapende wederstand aangezet worden, ingeval de regering niet mogt toegeven.

PRUISSEN.

BERLIJN, 1 Februarij.

Onze Regering heeft aan al de gemeenten, die zulks verlangden, toestemming verleend, om den gedenkdag van Luthers sterven, 18 Februarij e. k. godsdienstig te vieren. In Hanover zijn de Predikanten daartoe door het Consistorie uitgenoodigd, en het Opperconsistorie in Saksen-Weimar heeft de godsdienstige viering van dien dag zelfs voorgeschreven.

— De tijding van het overlijden van den eenigen zoon van Prins Frederik der Nederlanden, kwam alhier aan, in den namiddag van den dag, waarop des avonds een hofbal zou plaats hebben, waarop 1,000 gasten genoodigd waren. Gezegd bal werd aanstonds afgezegd en de spijzen en verversching aan de ziekenhuizen en hospitalen uitgedeeld.

— De beroemde Hoogleeraar Richard Lepsius is dezer dagen van zijne wetenschappelijke reis naar het Oosten in Duitschland teruggekeerd.

— Te Breslau is dezer dagen de rijkste Joodsche Koopman, de handelsraad J. Fränkel overleden; zijn groot vermogen heeft hij gedeeltelijk aan liefdadige instellingen vermaakt, reeds bij zijn leven had hij een Joodsch hospitaal doen bouwen.

— Te Kleef is zekere J., die tien jaren geleden beschuldigd werd, zekeren S., terwijl beiden te Goch wonende, zich met koek naar de Groesbeeksche kermis begaven, te hebben doodgeslagen, ter zake van brandstichting in zijn eigen huis, ter dood veroordeeld. Het vonnis is ter bekrachtiging naar den Koning van Pruissen opgezonden. De veroordeelde heeft vrouw en zeven kinderen.

WURTEMBERG.

Onder de verblijdende verschijnselen van onzen vredestijd behooren die talrijke vereenigingen ten algemeenen nutte, welke een opgeklaarder inzigt in de eischen der algemeene welvaart in alle deelen van het Duitsche vaderland te voorschijn roept, en onder deze staan de vereenigingen tot volksschriften boven aan. Zij zijn een der sprekendste teekenen dat de beschaving haar karakter van uitsluiting en aanmatiging van alleen tot hoogere standen te behooren, aflegt en dat het getal dergenen die aan uitsluitend bezit en gildewezen den oorlog hebben verklaard, dit ook niet meer dulden in de zoogenaamde geleerde wereld. Niet als of de Priesters der wetenschap voortaan kramen zouden opslaan, of dat men hun het regt wilde betwisten om ook nog voortaan in raadselen te spreken en hunnen geest in diepzinnige, zelfs onvruchtbare onderzoekingen te oefenen, (waarin andere volken den Duitschers nageven zeer sterk te zijn) maar men zal toch een grootere eer daarin stellen, een volk tot beschaving op te leiden, dan enkel schoolwijsheid te planten. Het eerste is niet alleen de zaak der menschelijkheid, maar ook van welbegrepen staatsbelang. Nadat de middeleeuwsche grenspalen tusschen de standen zijn omvergehaald, heeft de hoogere en vermogende stand, de invloedrijkste in den Staat, er een wezentlijk belang bij, te zorgen dat de algemeene gelijkheid voor de wet ook door gemeenschap van den geest worde bevorderd.

Eene wisseling tusschen de hoogere en lagere standen is behoefte voor beiden; beiden kunnen even zoo veel ontvangen als zij geven. Deze (waaraan de tegenwoordige tijd van fijnere beschaving bijzondere behoefte heeft) iets van de eenvoudigheid der natuur en van den oorspronkelijken geest, die de schoonste rijkdom des volks is; gene, een bescheiden aandeel aan het kapitaal der openlijke beschaving, zonder welke bij de volerzijds gestegene eischen van het tegenwoordige, ook de vlijt van den arbeider op het land of in de werkplaats geen loon meer vindt. Wat de verbeterde volksscholen opleveren is zeer dankens waard; maar eene magere aalmoes, als dit het gansche wetenschappelijk erfdeel des volks uitmaakt. Vergeefs zal eene natie hare beschaving roemen, zoo lang die enkel een voorregt van heeren en aanzienlijken blijft, zoo lang de groote meerderheid als vreemden en barbaren met geringschatting worden behandeld, en zich daarover wreken met nijd en afgunst op al wat tegen hen over staat, tegen elk die maar een fijner gewaad draagt.

Gelukt het die vereenigingen voor volksschriften, die klove tusschen de standen gedeeltelijk aan te vullen, zoo hebben zij een zeer vruchtbaar vraagstuk opgelost. Zij zullen het volk niet uit zijn kring rukken, het niet met onverteerbare kennis overladen, maar het leeren om de beschaving niet als een vijand te beschouwen, en alzoo het volk in rust brengen en het voor den verderfelijken invloed beveiligen, die onder de bedriegelijke gedaanten van het communisme, (gemeen bezit van alles) in de onbewaakte en door nood en drak verbitterde gemoederen binnendringt. Wie zou tot dit ambt van bemiddelaar, van ziel-zorg en verpleging van den geest meer geroepen zijn dan leeraars en predikers, die het best van alle behoeften des volks, van zijne zwakke en goede zijde, onderrigt zijn en hun vertrouwen bezitten? Van zulke is dan ook uit Wurtemberg de vereeniging ter uitgave van volksschriften uitgegaan, en het volk heeft met juisten geest erkend, dat het hier niet enkel om eene zaak der geestelijkheid te doen ware, maar om een werk dat als zegen aanbrengend voor allen, de menigvoudigste ondersteuning verdient.

De vereeniging beschrijft haar doel "dat in hare schriften, vaderlands wetten, de behoeften des vaderlands, de waarheden des Christendoms en de liefde en ernst van het huiselijk leven erkend en heilig zullen worden gehouden." Waarom zouden ze dan alleen van Protestanten met nut kunnen gelezen worden? (*Augsb. Allg. Zeit.*)

[Zoo trad vóór drie jaren met goed gevolg in Wurtemberg, waar de afscheiding der standen zeker oneindig scherper is dan hier, eene soort van Maatschappij tot nut van het algemeen op, die reeds meer dan eene halve eeuw in ons Vaderland zoo veel nut stichtte en, zoo ze met den tijd medegaat, nog verder stichten kan, en omtrent welker schriften dezelfde vraag geldt, die aan het einde van dit verslag gedaan wordt.]

BEIJEREN.

MUNCHEN, 26 Januarij.

Bij Koninklijk besluit is eene geldleening van *f* 15,000,000 opengesteld voor het aanleggen van den grooten Spoorweg van de noordelijke naar de zuidelijke grenzen.

— Het voorstel van den Prins von Wrede, omtrent de kloosters, is door den Rijksraad met 23 tegen 15 stemmen aangenomen, en bevat nu de volgende bepalingen:

1°. De Regering te verzoeken, dat zij de noodige maatregelen mogt nemen om de bezoldigingen van alle Pastoors in het rijk op het volle bij de wet bepaalde bedrag te brengen, en die der schoolmeesters zoodanig te verhoogen, dat in hun bestaan behoorlijk voorzien zij;

2°. De Regering te verzoeken, dat zij eene wettelijke bepaling mogt invoeren, waarbij aan alle geestelijke corporatiën verboden wierd om vermakingen van welken aard ook aan te nemen, zonder uitdrukkelijke toestemming des Konings; waarbij in elk bijzonder geval zou moeten blijken, of de erflater bij het maken eener beschikking van den bedoelden aard geheel uit vrijen wil gehandeld heeft en niet aan eenigen invloed is onderworpen geweest, en of door zoodanige vermaking aan zijne erfgenamen geen te groot nadeel wordt toegebragt;

3°. De overtuiging uit te spreken, dat de bij het concordaat aan Beijeren opgelegde verpligting om eenige kloosters voor mannen en vrouwen op te rigten, ten einde in de behoeften van onderwijs en ziekenverpleging te voorzien, geheel vervuld is;

4°. Dat de Standen des rijks aan de Kroon de stellige verwachting zouden te kennen geven, dat deze het erkende of heimelijke bestaan van geenerlei genootschap zou dulden, welks doel of strekking geacht zou kunnen worden, den godsdienstvrede in het minst in gevaar te brengen; en

5°. De Regering te verzoeken gestrengelijk toe te zien, dat van de onderwijzers en onderwijzeressen, die tot geestelijke gestichten van onderwijs behooren, dezelfde waarborgen van bekwaamheid gevorderd worden, welke voor de onderwijzers der burgerlijke scholen voorgeschreven zijn.

— Er gaat thans in de Duitsche bladen een brief rond van Jean Paul aan Keizer Alexander, welke brief echter in de levensbeschrijving van dien schrijver, te Breslau in 1833 uitgegeven, is afgedrukt. Daarom zal men ook vinden, wat die bladen niet mededeelen: dat de brief zonder gevolg bleef, en dat de Beijersche Minister Montgelas den schrijver een pensioen bezorgde. Jean Paul schreef aan dien staatsman: "ontvang mijn hartelijken dank voor niet alleen vervulde, maar zelfs overtroffene verwachtingen. Maar vooral dank ik u, wanneer ik u, zoo ver de afstand van vermogen hiertoe het gedoogt, u navolg, wanneer ik namelijk het licht dat gij door Akademiën en scholen, door vereeniging en belooning van uitstekende mannen in de duisternis en onder de jeugd zendt, met mijne geringe pen help voortplanten, het licht dat zoo wel in de zedelijke, als in de stoffelijke wereld, de kostelijkste en krachtigste hoofdstof der aarde blijft, zonder welke alle andere bestanddeelen wegsteryen."

SAKSEN.

De Regering en de beide Kamers hebben zich nu eenstemmig voor het inruimen van kerken aan de Duitsch-Katholijken verklaard. — Volgens nauwkeurige opgaven beloopt het getal der gevestigde Duitsch-Katholijke gemeenten, in onderscheidene Staten van Duitschland, thans 208.

HAMBURG.

1 Februarij.

Onlangs zijn hier twee jonge koopliedeu gevangen genomen, die eerst voor een paar jaar zich hier hadden nedergezet, beschuldigd van hun met goederen bezet pakhuis in brand te hebben gestoken. Eerst had men wel vermoeden, dat zij van de brandwaarborg-maatschappij te veel geld hadden gevorderd tot schadeloosstelling, doch niet dat zij stichters van den brand waren; tot dit nader onderzoek hiervoor bewijzen schijnt geleverd te hebben.

FRANKRIJK.

PARIJS, 3 Februarij.

De Tunische Afgezant rigt hier eene school op voor zijne jonge landgenooten, even als die er voor Egyptenaren sedert vele jaren bestaat. De Bey zal 12 jongelieden voor zijne kosten laten studeren; van welke 6 de lessen in de Polytechnische school zullen volgen, 3 de Europesche talen leeren, om later als tolken te kunnen dienen en 3 de geneeskunde beoefenen.

— De Ingenieur Leonard heeft een eenvoudig middel uitgevonden ter bezuiniging der brandstoffen voor den stoom. Zijne uitvinding bestaat daarin, dat men vischtraan met zeer weinig water in den ketel doet; als nu de traan den warmtegraad van stooming heeft bereikt, wordt het water toegelaten en de stoom voortgebragt zonder dat de traan uitwasemt of verteert. Dit zou een voordeel van 40 tot 50 pCt. van de brandstoffen opleveren.

— Onlangs overleed te Versaille een oud man, die in zijne jeugd de schrijfmeester van Lodewijk XVII was geweest, wier voorouders dezelfde betrekking bij de voorgaande Koningen van Lodewijk XIII af hadden bekleed. Hij had eene zorgvuldige verzameling van al de schriften dier Koningen, welke hij bij zijn leven als de kostbaarste schat bewaarde en voor geen geld ter wereld zou hebben willen verkoopen, schoon hij zelf in bekrompen omstandigheden leefde; bij zijnen dood heeft hij ze aan zijne weinig overgebleven kleindochter nagelaten, die er nu 60,000 fr. voor bekomen kan.

— De schouwburg te Avignon is 11. Maandag des morgens, om 10 ure een prooi der vlammen geworden; niets is gered, en de portier heeft het met den dood moeten bekoopen. De schade wordt op 200,000 fr. bekend en men gelooft algemeen, dat de oorzaak van den brand aan kwaadwilligheid moet worden toegeschreven, de meer, dewijl het vuur zich op vier punten te gelijk in de zaal heeft geopenbaard.

— Een Fransch dagblad bevat het volgende artikel over de wijsbegeerte:

Men wil met alle geweld de nieuwere wijsbegeerte afscheiden van die der 18de eeuw, onder voorwendsel dat die materialistisch of stoffelijk is, terwijl deze van den geest uitgaat. Een woordenspel, anders niet. Het doel des levens alleen in de bevrediging van de maag te stellen, is dierlijk; in de voldoening der zinnelijkheid, is die zinnelijkheid te ontwikkelen en de opgevijzelde behoeften van het vrij onderzoek, van de gedachte die rondzoekt en rondtast op al de punten van den kring binnen welken de menschelijke rede is omsloten, — dat is de wijsbegeerte van den geest.

Maar wat beteekent het minder of meerder aandeel dat men der maag of de zinnen of het hart of de hersenen toestaat? Wat doet het eten of drinken er toe. Indien het niet tot Godheid, is het altijd een meer of minder verfijnd, een meer of minder groot materialisme. Die naam zal de nieuwere wijsbegeerte blijven aankleven, omdat zij zonder den moed te hebben om de Godheid te loochenen, toch hare heerschappij niet wil dulden; aldus blijft zij in eenen staat van afzondering van God, op welke wijze zij Hem ook opvat, en zij is verstoken van de mogelijkheid om er zich Eenen te maken, door de Openbaring te loochenen; zoodat haar belagchelijke arbeid slechts op een bloot menschelijk werk kan uitloopen, en dus vreemd aan het goddelijke, dus mate-

rialistisch is. En zoo zullen de vrije denkers immer navolgers van Voltaire worden genoemd, omdat Voltaire de patroon moet zijn van allen die zich inspannen om de Christelijke Godsdienst te vernietigen en die zelf aan niets geloovende, het geloof van anderen bespotten.

— De laatste berigten uit Algerië melden, dat Abd-el-Kader wel verre van naar men meende, in de woestijn te zijn geweken, integendeel weder onderscheiden bevriende stammen der Franschen had overvallen, eene groote slagting te weeg gebragt en zeer vee had medegevoerd.

— Volgens een brief uit Algiers van 23 Januarij, bedroeg het aantal officieren, die van den 4den tot den 7den in het hospitaal te Sétif waren gekomen 18, waarvan aan velen, zoo zij al niet bezwijken, de beide beenen ten gevolge van den vorst zullen moeten worden afgezet.

— De expeditie tegen Madagascar, welke te Toulon wordt gereed gemaakt, zal den 15den vertrekken. Tot dezelve behooren een linieschip, een fregat en onderscheiden transportschepen voor troepen en voorraad; eene som van 1,500,000 fr. is reeds naar het eiland Bourbon gezonden, om deze onderneming te bekostigen.

BELGIE.

BRUSSEL, 3 Februarij.

Er is onlangs door de bladen gemeld, dat 97 Poolsche Katholieke Priesters, welke naar Siberië verbannen waren, middel hadden gevonden om te ontsnappen uit Tobolsk, en na het doorstaan van vele moeijelijkheden en gevaren de Pruissische grenzen hadden bereikt. Dit berigt is ook weder in twijfel getrokken, maar nu gebleken waar te zijn. Negen-en-veertig van deze geestelijken zijn in België aangekomen. Een van hen bevindt zich op dit oogenblik alhier, de overigen zijn verdeeld onder de parochiën van Namen, Luik en Mechelen. Die, welke niet naar België zijn gegaan, hebben zich begeven naar Gallicië en andere Oostenrijksche provincien.

— Eene nieuwe nijverheids-maatschappij zal hier opgerigt worden. Haar doelwit is drievoudig. Voorerst om de verkende klasse in Vlaanderen te hulp te komen, tot verbetering van het weven der lijnwaden, volgens de oude manier, om aan deze nijverheid haar vertier te doen behouden en tot mededinging met de Fransche markt in staat te stellen. Ten tweede om de vervaardiging van mechanieke lijnwaden aan te moedigen, en in den overzeesch handel deel te kunnen nemen. Eindelijk zou men hier te lande het weven van eene menigte stoffen willen invoeren, welke ons anders van buiten worden aangebragt. De maatschappij moet de uitvinding van een verbeterd weefgetouw, van den Heer de Poorter, aangekocht hebben, om hetzelve tegen betaling algemeen te maken.

STADS BERIGT.

In de Maand Januarij 1846, zijn binnen de Stad *Leyden* overleden 123 personen, als: 28 Mannen, 45 Vrouwen, 20 Zoons en 30 Dochters, levenloos aangegeven 11.

In dezelfde Maand zijn aldaar geboren 151 kinderen, als: 73 Zoons en 78 Dochters, waarbij twee paar tweelingen.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad LEYDEN, gelet hebbende het verzoek van Hieronymus Petrus de Kok, *Broodbakker*, wonende alhier, strekkende ter bekoming van de vereischte vergunning, om in de behuizinge staande en gelegen binnen deze Stad, op de Bloemmarkt Wijk IV. No. 149, een *Bakkers-Oven* te doen plaatsen;

Gelet op Z. M.'s besluit van den 21sten Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige fabrijken en trafijken;

Brengen bij deze ter kennis van alle daarbij belanghebbenden, dat tot het hooren der Eigenaars en Bewoners van de nabij gelegene en belendende panden, ten opzigte der informatien *de Commodo et Incommodo*, door de Commissie van Fabrieken zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Stad, op Dingsdag den 10den Februarij aanstaande, des middags ten twaalf ure; zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen opgemeld verzoek op dien tijd bij gemelde Commissie in te brengen, terwijl bij verzuim daarvan bij gehoorden zullen worden, tegen de inwilliging van hetzelve zich niet te hebben verzet.

Burgemeesters en Wethouders voornoemd,
Leyden, 5 Februarij 1846. DU RIEU.
Ter ordonnantie van dezelve,
W. RUTTKAMMER.

AKADEMIEE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 5den Februarij de Heer G. P. van Holst, van Barbice, in de Medicijnen, na verdediging van zijn Specimen continens: *duas historias morbosum in clinico vini et Bruyn van der Hoeven observatarum.*

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
M. LUYMES
van Harderwijk,
met
C. H. VAN DER BREGGEN.
LEYDEN,
5 Februarij 1846.
Eenige Kennisgeving.

Heden overleed, aan de gevolgen eener Zenuw-koorts, in den ouderdom van ruim twee en veertig jaren, mijne dierbare Echtgenoot de Heer JOHANNES JUSTUS KRANTZ.

LEYDEN,
4 Februarij 1846.
Weduwe KRANTZ,
Geb. KIST.

Familie en Bekenden buiten de Stad gelieven deze als bijzondere Kennisgeving aan te nemen.

Te Huur 1°. Mei:

eene zeer nette Geplafonneerde ZIJKAMER, twee Boven VOOR- en ACHTERKAMERS, KEUKEN, PLAATS enz., op het vrolijkste gedeelte der Breedestraat alhier.

Adres bij de Boek- en Kunsthandelaren SCHREUDER & VAN BAAK.

Men vraagt *in HUUR*, van Mei tot November, in de nabijheid dezer Stad, een **SPEELTUIN.** Opgaaf van ligging, huizing en prijs met franco brieven onder letter B, aan het Burean dezer Courant.

VERKOOPING *in de Stads-Bank van Leening te Leyden*, op Dingsdag den 10den Februarij 1846, des voormiddags ten 10 ure, van VERSTANE PANDEN, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte GOEDEREN, beleend in de maand October 1844.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des voormiddags van 10 tot des namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

G. W. VAN DER WIEL, Boekhandelaar te *Arnhem*, heeft alom verzonden:

Den Tweeden Druk van het eerste Nommer der Maandelijksche Uitgave van **Leerredenen**, tot bevordering van Evangelische kennis en Christelijk leven, zijnde eene Leerrede *over de onbezorgdheid in zaken des tijdelijken levens*, door den Wel Eerw. Zeer Gel. Heer J. STEENMEIJER, Predikant te *Arnhem*.

Het 2de Nommer, eene Leerrede van den Wel Eerw. Zeer Gel. Heer J. J. PRINS, Theol. Doct. en Predikant te *Rotterdam*, verschijnt binnen weinige dagen. Behalve de reeds genoemde Predikanten, hebben ook Ds. KRABBE te *Leyden*, en de Hoogleeraren VAN HENGEL en SCHOLTEN aldaar, zich welwillend gelieven te verbinden, om, hetzij dit jaar of het volgende, de eene of andere hunner Leerredenen af te staan.

De Inteekening staat open bij alle soliede Boekhandelaren des Rijks à **10 Cents**, en buiten Inteekening à **15 Cents.**

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

WOENSDAG, 4 FEBRUARIJ.

			Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld.	à 2½	pCt.	60⅝	60⅝	60⅝
Dito dito	» 3	»	73⅝	73⅝	
Dito dito	» 4	»	94 3/16	94⅞	94⅞
O. I. Leening	» 4	»	94⅛		
Amortisatie Syndicaat	» 4⅛	»			
Dito dito	» 3⅛	»			
Handel-Maatschappij	» 4⅛	»	164⅝	165⅛	164⅛
Haarlemmermeer	» 5	»			
Aandeelen Rijn-Spoorweg	» 4⅛	»			
Aand. Holl. Spoorweg Maatschap.	»	»			
BELGIE, Certificaten	» 4½	»			
Dito Dito	» 2½	»	54⅛		
Dito bij ROTHSCHILD	» 2½	»			
SPANJE, Leen. bij Ardoin van 35 £	» 5	»	23	23⅛	23
Dito bij dito, onbep. stukken	» 5	»	21⅞	22 1/16	
Dito	» 3	»	39 5/16	40	
Coupons Ardoins	»	»	23⅝		
PORTUGAL, te Londen	» 3	»	61⅛	61 7/16	61⅛
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5	»	105⅜		
Dito dito 1828 en 1829	» 5	»	104⅜		
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5	»			
Dito bij HOPE	» 5	»	90 5/16		
Dito bij STIEGLITZ & C°.	» 4	»	89⅛		89⅛
Certificaten te Hamburg	» 5	»	103⅝		
Inschrijving in Assign.	» 6	»	69⅜		
Certificaten van dito	» 6	»	72		
POLEN, Certificaten	» 4	»			
Dito Aandeelen met Loting	fl. 300	*f*			
Dito dito	» 500	»	146		
PRUISSEN, Loten van 50 R.	»	»			
OOSTENRIJK, Oblig. Weener Bank	» 5	pCt.			
Idem	» 4	»			
Oblig. Metalliek	» 5	»	109⅜		
Idem	» 2½	»			
Aandeelen 28 Mei 1834	*f* 500	*f*			
Idem 1 April 1839	*f* 250	*f*			
NAPELS, Certif. bij Lam. en Bouw.	à 5	pCt.	93⅛		
BRAZILIE, van 100 £	» 5	»	86⅛		
AMERIKA,	» 5	»			
Dito	» 6	»			
Dito Bankactiën	» 5	»			
MEXICO,	» 5	»	30⅛		

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.